

Komentaras

2015 03 23

Užsikirto pagrindinis Lietuvos ūkio variklis

Statistikos departamento duomenimis, Lietuvos apdirbamosios pramonės produkcija šių metų vasario mėn. buvo 5,6 proc. didesnė nei prieš metus. Tačiau atmetus rafinuotų naftos produktų gamybos įtaką, kurios svoris bendrojoje apdirbamosios pramonės produkcijoje yra ženklus ir iškraipo jos dinamiką, augimas tesiekė tik 2,5 proc. Šių metų sausio-vasario mėn. apdirbamosios gamybos produkcija be rafinuotų naftos produktų padidėjo 1,2 proc. palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus.

Atsitiesus naftos perdirbimo maržoms tarptautinėse rinkose, ilgą laiką pramonės autsaiderių gretose tūnojusi gigantė „Orlen Lietuva“ tapo vienu Lietuvos pramonės produkcijos augimo lokomotyvų. Šio pramonės segmento metiniams augimo tempams įtakos turi ir palanki palyginamoji bazė, nes pernai metų pradžia „Orlen Lietuva“ buvo ypatingai sunki.

Remiantis Europos Komisijos skelbiamu sezoniškai išlygintu pramonės pasitikėjimo rodikliu, pirmaisiais šių metų mėnesiais pramonės įmonių vadovai demonstravo prasčiausias nuotaikas nuo 2012 m. pabaigos. Tai lėmė itin prasti tiek vidaus, tiek išorės užsakymų vertinimo rodikliai bei neigiami numatomų pardavimo apimčių ir kainų ateinančiais mėnesiais dinamikos lūkesčiai. Pramonininkų nuotaikas gadina tebesitęsianti geopolitinė įtampa ir išaugęs neapibrėžtumas, stipriai apsunkinantis verslininkams veiklos planavimo procesus.

Lietuvos apdirbamajai pramonei situacija tarptautinėse rinkose yra itin aktuali, nes tai viena labiausiai į išorę orientuotų veiklų, eksportuojanti apie du trečdalius pagamintos produkcijos. Dairantis į Vakarų, galima užčiuopti nedrąsius ūkio atsigavimo želmenis Eurozonos šalyse. Apie atsigauančią šio regiono vartotojų apetitą byloja vis naujas aukštumas nuo 2009 m. krizės fiksuojantis vartotojų pasitikėjimo indeksas. Tą pat byloja atsigavęs mažmeninės prekybos apyvartų augimas. Šių metų sausio mėnesį Eurozonos mažmeninės prekybos pardavimų apimtys buvo net 3,2 proc. didesnės nei prieš metus. Apie rinkos aktyvumą byloja ir Markit pirkimo vadybininkų indeksas, vasarį fiksavęs 53,5 punktų – aukščiausią lygį per paskutinius 7 mėnesius. Nors Eurozonos atsigavimą švęsti tikrai dar per anksti, aktyvesnės namų ūkių vartojimo tendencijos reiškia didesnę alki mūsų eksportui.

Pramonės apšukoms neigiamos įtakos tebeturi Rusijos veiksny. Nuo Rusijos maisto produktų draudimo stipriai nukentėjo Lietuvos maisto pramonės atstovai, dėl transporto trikdžių prie sienos stabiliau verslu negali pasigirti ir kitos tarpiai su Rusija prekiaujančios šakos: mašinų ir įrengimų, gėrimų, medienos ir popieriaus bei metalų pramonės atstovai. Rusijos sankcijos Lietuvą palietė skaudžiausiai ES, vertinant tiek santykiniais, tiek absoliutiniais dydžiais. Atmetus politinį foną, Lietuvos eksporto konkurencingumą šioje rinkoje neigiamai veikia ir ženklus Rusijos rublio nuvertėjimas bei perkamosios galios šioje šalyje nuosmukis. Tačiau Lietuvos eksportuotojams po truputį pavyksta atjūnti nuo šios „bambagyslės“ ir nukreipti produkcijos srautus į kitas šalis ir mažinti priklausomybę nuo šios geografiškai patogios, pelningos, tačiau labai rizikingos rinkos. Rusijos rinkos svoris lietuviškos kilmės eksporte smuko nuo 7,1 proc. 2013 m. iki 5,8 proc. antrąjį pernai metų pusmetį. Taigi, Rusija tėra tik šešta pagal dydį lietuviškos kilmės prekių rinka. Ir nepaisant visų eksporto trikdžių, lietuviškos kilmės eksportas pernai metų antroje pusėje išliko atsparus ir palyginti sparčiai augo.

Lėtesnės pramonės apšukos šių metų pradžioje parodo, kad kertinis šalies eksportuotojas išgyvena prisitaikymo ir persitvarkymo laikotarpį. Naujų rinkų paieška, efektyvumo didinimas ir veiklos mobilizavimas – pagrindiniai uždaviniai šioms metams. Tvyrant nežinomumui išorės rinkose ir tebesitęsiant geopolitiniam neapibrėžtumui sunku tikėtis drąsesnių įmonių sprendimų dėl investicijų. Tokios tendencijos gali versti DNB pakoreguoti BVP augimo įvertį šioms metams į neigiamą pusę.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel.: +370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys | Rinkų tarnyba